

Klinik Araştırmalar Sözlüğü

Bu sayıda da sözlüğümüze kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Kelime/ifade	Anlam	Açıklama
Qualitative Variable	Nitel Değişken	Sayısal olarak ölçülemeyen değişkenler (Örn: ırk, cinsiyet)
Quality	Kalite	Kalite, sağlık planlarının bireylerin ne kadar sağlıklı olmalarını sağlayabildiği veya hasta olduklarında onları ne kadar iyi tedavi edebildikleridir. İyi kaliteli sağlık hizmeti, doğru kişiye, doğru işi, doğru zamanda, doğru bir şekilde yapmak ve olası en iyi sonuçları elde etmek anlamına gelir.
Quality Assurance (QA)	Kalite Güvencesi	Bir çalışmanın yapılışı ve çalışma sonucunda verilerin elde edilmesi, dokümanite edilmesi (kaydedilmesi) ve raporlanmasının İyi Klinik Uygulamalar ve yürürlükte bulunan düzenleyici gereksinimler ile uyumlu olduğunun sağlanması amacıyla belirlenmiş olan plan ve sistematik faaliyetlerin tümü.
Quality Assurance Unit (QAU)	Kalite Güvencesi Birimi	Herbir çalışma/işlemi izleyerek çalışma yerlerinin, kullanılan ekipmanların, personelin, yöntemlerin, kayıt ve kontrollerin yasal düzenlemeler ile (İKU gibi) uyumlu olmasını sağlayan ve. Klinik çalışma/ işlemin yapılması için alınan personelden ayrı ve bağımsız olan grup.
Quality Control (QC)	Kalite Kontrol	Kalite güvencesi sistemi çerçevesinde araştırmayla ilgili faaliyetlerin kalite gerekliliklerinin yerine getirildiğini doğrulamak için kullanılan işlevsel teknik ve aktiviteler.
Quality Improvement (QI)	Kalite Geliştirme	Sağlık hizmetlerinin ulaştırılmasındaki sorunları belirleyen, bu sorunlar için çözüm yollarını araştıran ve düzenli olarak çözümlerin iyileştirilmesini izleyen sürekli bir süreç.
Quality of Life (QoL)	Yaşam Kalitesi	Bireylerin kendilerini iyi hissetmeleri ve çeşitli işlerini yerine getirme yeteneklerinin ölçülmesi.
Quantitative Variable	Nicel Değişken	Ölçülebilir değişkenler (Örn: kan basıncı)
Quasi-Experimental Study	Yarı Deneysel Çalışma	Yarı deneysel çalışmalar, sonuçları inceler ancak tedavi ve kontrol gruplarına rastgele katılımcı alınımı ile ilgilenmezler. Bu çalışmalar, program aktivitelerini alan bireylerin sonuçları ile program aktivitelerini almayan benzer bireylerin sonuçlarını karşılaştırır. Yarı deneysel çalışmalar, sebep ve sonuç tartışmaları hakkında bilgi verir ancak gerçek deneysel çalışmaların aksine açık bir şekilde bu bağlantıyı saptayamaz.
Questionnaire	Anket	Klinik bir çalışma yapılırken gönüllüler veya diğer kişiler tarafından (örn. tıbbi görevliler) doldurulan ve veri toplama formundaki bilgileri içeren sorular serisi.
Radioactive Drug	Radyoaktif İlaç	Amerikan Federal Gıda, İlaç ve Kozmetik Kanununun 201 (g) (1) bölümünde ilaç olarak tanımlanan madde. Nükleer parçacıklar veya fotonların emisyonu ile anstabil çekirdekleri spontan olarak parçalanma gösterir ve benzer ürünlerin hazırlanmasında kullanılmak üzere tasarlanmış herhangi bir radyoaktif olmayan reaktif veya nüklid jeneratörü içerirler. Ancak, eser miktarda doğal radyonüklid içeren karbon bileşikleri veya potasyum tuzlarını içeren ilaçlar bu kapsamda değildir.
Radioactive Drug Research Committee (RDRC)	Radyoaktif İlaç Araştırma Komitesi	Araştırma amacı ile radyoaktif ilaçların insan gönüllülerde kullanılmasından sorumlu olan kurumsal komite.
Radio pharmaceuticals	Radyofarmasötikler	Bir radyoizotop ile etiketlenmiş veya işaretlenmiş ilaçlar (bileşikler veya maddeler). Bu maddelerin çoğu fizyolojik veya subfarmakolojik etkilidir ve birçok durumda vücutta bulunan maddeler gibi görev yaparlar. Bu maddeler ile ilişkili başlıca risk vücuda enjekte edildiklerinde vücudun tamamının veya spesifik organ sistemlerinin radyasyona maruz kalmasıdır.

Kelime/İfade	Anlam	Açıklama
Radiopaque Contrast Agents	Radyopak Kontrast Madde	Vücuttan geçen radyasyonu durduran veya azaltan, film üzerinde muayene edilen organların ana hatlarını oluşturan maddeler. “Boya” olarak da adlandırılan kontrast maddeler radyoizotop içermezler. Bu tür ajanlar kullanıldıklarında, maruz olunan radyasyon sadece işlemde kullanılan X-ray cihazına aittir. Radyopak kontrast maddeler kimyasal yapıları nedeniyle bazı kişilerde advers reaksiyonlara neden olabilirler. Bunların bir kısmı ciddi ve yaşamı tehdit edici olabilir.
Random Number Table	Rastgele Sayı Tablosu	Klinik çalışmalarda rastgele örnek seçiminde kullanılan ve belirli bir düzeni/sırası olmayan sayılardan oluşan tablo.
Random Sample	Rastgele Örneklem	Hedef grup içinden her bir bireyin eşit seçilme şansının olması için tasarlanan bir metot ile popülasyon içinden seçilen bireyler.
Randomization or randomized	Randomizasyon veya Randomize Edilmiş	Bireyleri çalışmanın değişik grup veya kollarına tesadüfe dayalı olarak atamak için kullanılan bir yöntem. Araştırmacılar, kişinin çalışmanın hangi koluna atanacağına söz sahibi değildirler. Bu durum grupların karşılaştırılabilir olmasını sağlar ve yanlılığı (bias) en aza indirir. Randomize çalışmalar bir tıbbi müdahale ile diğerini, kontrol grubunu veya her ikisini birden karşılaştırabilir.
Randomization	Randomizasyon	Gönüllülerin tedavi veya kontrol gruplarına atanmalarında yanlılığı azaltmak için şans unsuru kullanılan süreç.
Randomization Code	Randomizasyon Kodu	Randomizasyon süreci ile her bir gönüllü için tayin edilen tedavinin tanımlandığı bir liste.
Randomized Control Trial (RCT)	Randomize Kontrollü Çalışma	Müdahalenin etkilerini ölçmek için gönüllülerin bir müdahale grubuna veya kontrol grubuna randomize olarak atandığı çalışmalar.
Range (in relation to data)	Aralık (Veri ile ilgili)	En yüksek ve en düşük gözlem ve/veya veri noktası arasındaki sayısal fark.
Raw Data	Ham Veri (İşlenmemiş veri)	Kullanılmak üzere işlenmemiş verilerdir. Kaynak veri veya atomik veri olarak da adlandırılır.
Recombinant DNA	Rekombinant DNA	Amerikan Sağlık Enstitüsü Kılavuzlarında (National Institute of Health-NIH) rekombinan DNA molekülleri (i) canlı hücrelerde çoğalabilen DNA moleküllerine doğal veya yapay DNA segmentlerinin eklenmesi ile oluşan ve canlı hücrelerin dışında yapılan moleküller veya (ii) ilk maddede tanımlanan replikasyon sonucu oluşan moleküller olarak tanımlanır.
Records Retention	Kayıtların Saklanması	Klinik çalışma kayıtlarının saklanması için düzenleyici otoriteler tarafından belirlenen süre. Türkiye’de 19.Ağustos.2011 tarihli “Klinik Araştırmalar Hakkında Yönetmelik”in 28. maddesinde bu süre beş yıl olarak belirtilmektedir.
Recruitment (in relation to subjects)	Çalışmaya Dahil Etme (Gönüllüler ile ilgili)	Klinik bir çalışmaya uygun gönüllülerin dahil edilmesi için araştırmacılar tarafından kullanılan yöntem/süreç.
Recruitment Period	Çalışmaya Dahil Etme Süreci	Araştırmacıların bir çalışma için dahil etme kotalarını tamamlayabilmeleri için gereken zaman periyodu.
Recruitment Target	Çalışmaya Dahil Etme Hedefi	Protokolün gerekliliklerini yerine getirmek için çalışmaya dahil edilmesi gereken gönüllü sayısı.
References (in relation to Trial)	Referans (Çalışma ile ilgili)	Çeşitli çalışma dokümanlarında (örn. protokol, raporlar, yayınlar) kullanılan ilgili literatürlerin listesi
Registered Nurse (RN)	Kayıtlı Hemşire	Hemşirelik eğitimi veren resmi bir programdan mezun olan ve uygun bir devlet otoritesi tarafından lisans verilen hemşire.
Regulation	Düzenleme	Devletin yasaların gücü ile yaptığı düzenlemeler.
Regulatory Affairs	Ruhsatlandırma Birimi	Devletin düzenlemeleri ile uyumun sağlanmasından sorumlu olan ve düzenleyici kurumlar ile etkileşim içinde olan bölüm.